

KENAPA MASIH GUNAKAN KAEDAH ABC?*

Nadiyah Elias
Sekolah Pembangunan Sosial
Universiti Utara Malaysia

Akstrak:

Kaedah ABC telah ditinggalkan oleh pendidik Barat sejak 1880; namun di Malaysia ia adalah kaedah utama yang digunakan untuk pengejaran pembacaan awal. Di dalam artikel ini, penulis menyentuh limitasi yang ada pada kaedah abjad dengan membandingkannya dengan kaedah fonetik sukukata dan kaedah hafalkata. Penulis menyarankan supaya kaedah hafalkata digunakan di Malaysia sebagai langkah pertama pengajaran membaca sebelum disulam dengan kaedah fonetik sukukata. Di dalam bahagian II, penulis telah mendokumentasi pengajaran bacaan peringkat awal ke atas seorang kanak-kanak berumur tiga tahun.

Sedikit mengenai sejarah pengajaran membaca di Barat.

“Horace Mann adalah orang yang bertanggungjawab keatas reformasi pendidikan berkaitan kaedah mengajar membaca pada abad ke sembilan belas. Mann adalah setiausaha kepada Badan pendidikan Massachusetts pada pertengahan 1830. Beliau sangat mengecam kaedah ABC yang digunakan pada masa itu. Menurut Mann, kaedah tersebut memaksa kanak-kanak mempelajari konsep yang terlalu asing bagi mereka. Kritikan Mann memberi kesan kepada amalan pengajaran membaca. Menjelang 1880, kaedah abjad atau ABC telah digantikan dengan kaedah hafalkata”

Heilman, Blair & Rupley (1990)

Kaedah ABC tidak digunakan lagi di dalam pengajaran membaca awalan di dalam Bahasa Inggeris sejak 1880. Menurut buku-buku teks pendidikan, terdapat dua pendekatan popular bagi mengajar membaca peringkat awal, iaitu pendekatan fonetik dan pendekatan Bahasa Menyeluruh. Pendekatan fonetik menekankan sistem ejaan yang perlu dipelajari oleh kanak-kanak, di mana bila mereka dapat saja menguasai peraturan fonetik, mereka akan dapat membaca apa saja perkataan yang ada. Pendekatan Bahasa menyeluruh pula menekankan makna dan konteks, di mana mereka percaya kanak-kanak perlu mempelajari bahasa penulisan dengan cara yang sama mereka menguasai bahasa pertuturan, iaitu secara komunikasi harian tanpa perlu mempelajari peraturan yang formal. Perdebatan antara pelopor-pelopor kedua-dua pendekatan tersebut telah berjalan dengan sengit dan berlarutan sehingga ia telah dikenali di kalangan pendidik dengan jolokan “the great debate”. Kedua-dua pendekatan mempunyai banyak kajian yang dapat menyokong falsafah mereka. (Chall, 1996.) Di dalam banyak-banyak kajian ini, penulis tidak menjumpai mana-mana kajian yang menyebut langsung mengenai kaedah ABC atau abjad ini.

* Kertaskerja dibentangkan di Seminar Isu-Isu Pendidikan Negara, 26-28 November, 1998; UKM Bangi.

Beraleh kita kepada Malaysia. Hampir semua tadika dan sekolah rendah masih menggunakan pendekatan ABC atau abjad. Walaupun terdapat pihak yang cuba membawa inovasi di dalam pembacaan awal Bahasa Malaysia, ia masih belum tersebar luas. (Khamis Maarof, 1984; Zaidah Othman, 1978.)

Kenapa Kita Mula Menggunakan Kaedah Abjad?

Kaedah Abjad kemungkinan besar telah diubahsuaikan dari kaedah belajar membaca Al Quran tradisi di Malaysia. (Isahak Haron, 1976) Kanak-kanak diperkenalkan kepada abjad sebelum diajar bunyian kepada abjad tersebut. Kemudian mereka diajar bunyi kepada cara mengeja bagi hampir setiap sukukata yang boleh dibentuk dari abjad tersebut. Kemudian barulah mereka diperkenalkan kepada perkataan yang menggunakan kombinasi ejaan sukukata tersebut.

Kenapa Kita Masih Menggunakan Kaedah Abjad?

Secara amnya, kaedah ini tidak disarankan sebagai kaedah yang terbaik. Jika ada pun disebut oleh sesiapa, ianya selalu untuk dikecam seperti pendirian ahli pendidikan yang dipetik diatas. Namun kaedah ini memang masih tetap digunakan dengan meluas di Malaysia. Ini mungkin kerana tidak ada tekanan untuk pembaharuan di dalam kaedah pengajaran membaca. Selama ini pun, telah ramai kanak-kanak di Malaysia telah belajar membaca melalui kaedah tersebut. Secara amnya, diterima ramai bahawa kanak-kanak Malaysia akan belajar membaca dalam tempoh tadika atau enam bulan pertama di dalam darjah satu. Ekspektasi begini agak tinggi berbanding dengan ekspektasi di Barat yang meletakkan darjah tiga sebagai penghujung untuk kelancaran membaca.¹ Jika diteruskan pengajaran secara tradisi, memang ramai kanak-kanak akan tetap boleh belajar membaca. Oleh itu, kenapa harus kita mencuba pendekatan atau kaedah lain? Seperti kata pepatah Melayu, tiada beban, batu digalas. Atau kata-kata yang lebih kontemporari: "tak ada kerja, cari kerja."

Sebenarnya, tahap pencapaian membaca bagi kanak-kanak di Malaysia bukanlah disebabkan oleh kaedah mengajar membaca yang berkesan, tetapi lebih tepat jika dikaitkan dengan sistem ejaan Bahasa Malaysia amat mudah sekali berbanding dengan bahasa bahasa lain di dunia.

Sistem Ejaan Yang Mudah Dan Hampir Tepat

Sistem ejaan Bahasa Malaysia menggunakan ejaan fonetik yang hampir tepat di mana satu bunyi di wakili oleh satu huruf dan satu huruf mewakili satu bunyi, dengan hanya sedikit pengecualian. Antaranya adalah seperti dua sebutan untuk vowel 'e' seperti di dalam "boleh" dan "petang". Pengejaan juga mungkin mengelirukan bagi perkataan seperti payung atau payong?; bilik atau bilek? Namun variasi begini hanya akan mengelirukan bagi pelajar yang perlu menulis, sebaliknya, tidak mengganggu pembaca di peringkat awalan.

¹ Petikan yang menunjukkan ekspektasi kelancaran diletak di tahun 3 : "The authors suggest that a whole word method (meaning emphasis) may serve a student adequately up to about second grade. But failure to acquire and use efficient decoding skills will begin to take a toll on reading comprehension by Grade 3. In contrast, Phonicians may be hindered in comprehension by performance in the early years, but begin to improve comparatively as they progress through school." Freebody & Bryne yang dipetik dari Chall, 1996.

Selain dari sedikit variasi di dalam vowel, pembaca Bahasa Malaysia boleh menganggap setiap huruf mewakili satu bunyi dan setiap bunyi diwakili satu huruf.

Konsonan di dalam Bahasa Malaysia adalah konstan dan tiada variasi. Terdapat hanya 26 bunyi konsonan yang perlu dipelajari, semuanya diwakili oleh satu huruf kecuali empat konsonan yang diwakili oleh kombinasi dua huruf iaitu "kh", "gh", "ng", dan "ny". Antara empat tersebut, hanya "ng" digunakan selalu dan perlu dipelajari di peringkat awal. (Isahak Haron, 1979.)

Perkataan di dalam Bahasa Malaysia bersifat sukukata, iaitu ia mudah dipecahkan kepada sukukata, dan sukukata terbuka lebih kerap digunakan. Ini memudahkan pembaca awal menguasai sistem ejaan di dalam Bahasa Malaysia. Terdapat juga "diphthongs" atau geliciran, iaitu bunyi yang menyambung dua vowel, kebanyakannya dalam bentuk "ai" atau "au" seperti "mainan" dan "daun". Ini juga mudah dikuasai oleh pembaca awal.

Sukukata yang mempunyai kekerapan tinggi adalah dalam bentuk tidak kompleks dan mudah difahami kanak-kanak.

V	seperti di dalam	<u>a</u> pi
CV	seperti di dalam	<u>ma</u> ta
VC	seperti di dalam	<u>ar</u> nab
CVC	seperti di dalam	<u>pin</u> tu
CV CC	seperti di dalam	sa <u>yang</u>

(hanya untuk konsonan "ng" sahaja)

Selain dari konsonan "ng", konsonan kompleks yang lain termasuk di dalam kelompok kekerapan rendah dan tidak perlu dipelajari oleh pembaca awal.

Konsonan seperti "ny" dan "kh" selalunya diperkenalkan di dalam buku-buku melalui perkataan-perkataan klasik seperti "nganga", "nyanyi", "nyonya" "nyamuk" dan "Khamis".

Konsonan yang lebih kompleks lagi hanya terdapat pada perkataan yang dipinjam dari istilah Arab dan Inggeris dan tidak perlu dipelajari oleh pembaca awal. Contohnya:

CCCVC	seperti di dalam	<u>struk</u> tur
CCVCC	seperti di dalam	kom <u>pleks</u>

Sistem ejaan Bahasa Malaysia juga tidak memerlukan kemahiran menggabung bunyi konsonan atau "blending". Dengan pembahagian sukukata yang mudah, pembaca awal tidak perlu mempelajari kemahiran menggabungkan bunyi konsonan untuk menguasai pembacaan di dalam Bahasa Malaysia. Dengan sistem fonetik yang mudah dan hampir tepat ini, tidak hairanlah jika ramai kanak-kanak dapat belajar membaca dengan begitu mudah walau apa kaedah atau pendekatan yang digunakan.

Kenapa Perlu Mencuba Kaedah Lain?

Memanglah jika dilihat sepintas lalu, majoriti dari pelajar-pelajar sekolah telah berjaya menguasai kemahiran membaca melalui satu kaedah sahaja. Namun jika kita melawat

ke sekolah-sekolah rendah, kita akan menjumpai sekumpulan kanak-kanak yang masih belum lancar membaca. Mereka ini selalunya terkumpul di dalam kelas-kelas penghujung di setiap aliran(darjah), dan tidak menghairankan bagi guru-guru jika diceritakan ada pelajar tingkatan dua yang masih belum lancar membaca.

Pengalaman penulis sendiri membantu satu kelas terakhir bagi tahun 4, separuh dari pelajar-pelajar kelas tersebut masih belum boleh membaca. Sebahagian dari mereka telah kenal ABC, telah boleh mengeja perkataan-perkataan, walaupun dengan siksa sekali. Namun mereka tidak mampu 'mematangkan' perkataan dengan kelancaran yang boleh membawa ke tahap kefahaman.

Di dalam percubaan untuk melancarkan pembacaan mereka, penulis telah mencuba beberapa teknik dari pendekatan selain dari pendekatan ABC, iaitu dengan menulis cerita pelajar sendiri dan melatih mereka untuk membaca semula cerita-cerita tersebut. Ternyata mereka lebih mudah untuk membaca cerita-cerita sebegini dengan lancar.

Pembacaan sebegini mungkin dipanggil pembacaan hafalan, dan tidak dianggap sebagai sebahagian dari kemahiran membaca jika dilihat dari perspektif pendekatan fonetik atau ABC. Namun dari perspektif pendekatan Bahasa Menyeluruh, ia dianggap sangat baik kerana ia pembacaan bermakna. Ia juga dianggap sebagai langkah yang berkesan ke arah pembacaan peringkat tinggi.

Dr. Atan Long pernah menyebut tentang kaedah ini di dalam satu seminar anjuran ISIS pada tahun 1986.² Beliau mengkritik kelemahan kaedah ABC dan menyatakan kaedah ABC telah menyebabkan runtuhnya minat membaca di kalangan kanak-kanak sekolah di Malaysia. Beliau mencadangkan supaya digunakan kaedah yang lebih bermakna yang membawa kepada pencapaian makna yang lebih cepat. Antara yang dibayangkan oleh beliau adalah kombinasi kaedah hafalkata dan kaedah fonetik sukukata.

Bayangkan, jika dengan kaedah ABC sahaja, kita telah mendapat pencapaian kadar membaca awalan yang tinggi, mungkin dengan kaedah lain, kita boleh mendapat pencapaian yang lebih elok di dalam pembacaan peringkat awal, ditambah dengan peningkatan di dalam pembacaan di peringkat lanjutan.

Di dalam usaha ke arah pembaharuan di dalam kaedah pengajaran membaca, perlu dibuat perbandingan untuk melihat kekuatan dan kelemahan bagi pendekatan-pendekatan yang ada serta kaedah-kaedah yang boleh dipraktikkan di Malaysia.

² Petikan kata-kata Dr Atan Long: "The teaching of reading in Bahasa Malaysia has been following the logic of the formation of words. Since words are composed by letters of the alphabets and syllables, it was thought that children should be taught the alphabets first followed by the formation of syllables and finally the combination of syllables to form words. This process involves the memorization of the name of the alphabets followed by the formation of syllables which are not meaningful and has no immediate use for children. The lengthy period of meaningless memorization has killed the interest of reading among children. Furthermore when they read, they have to scrutinize the words by the syllables and letters. These process hamper the smoothness in reading and consequently prevents children from grasping the messages carried by the sentences. Pleasure in reading can only be inculcated through proper methods in introductory reading. A new method of introductory reading has been introduced which is found to be more effective in creating and maintaining interest in reading among children. In this method, children were introduced to read directly words which are familiar to them and in common use in everyday life. At the same time, they are instructed on the syllables and letters which they can utilize in tackling new words later on. In this way, children are introduced to reading with meaningful words which they can read and be proud of their uses rather than have to wait for a long period of time after they have mastered the meaningless name of words and syllables. Considerable progress has been shown by children in the KBSR who have been following this method."

KAEDAH-KAEDAH MENGAJAR MEMBACA BAHASA MALAYSIA

Kaedah Fonetik Abjad/Membatang Sukukata @ Kaedah ABC

Menurut Isahak Haron, (1979) cara membaca begini telah diubahsuai dari pengajaran membaca Quran secara tradisi di Malaysia dan buat masa ini paling meluas digunakan di Malaysia untuk mengajar membaca peringkat awal.

Kanak-kanak diajar mengikut urutan :

1. Nama –nama abjad
2. Mengeja dan membatang³ mengikut sukukata: contohnya B. A. = “ba”
3. Pada peringkat seterusnya, kanak-kanak dilarang pula untuk mengeja dan diharapkan boleh terus mengeja di dalam hati dan hanya menyebut perkataan dengan lancar.

Penilaian Kaedah ABC.

Kaedah ini adalah kaedah yang amat rumit kerana memerlukan daya ingatan melihat dan daya ingatan mendengar yang kuat, kebolehan menerima ide abstrak, kematangan mental dan emosi yang tinggi, juga kecerdasan yang tinggi.

Proses mengeja dan membatang, menggilirkan sebutan nama huruf diikuti dengan bunyi kombinasi huruf mengikut sukukata. Kanak-kanak bukan sahaja perlu tahu nama dan bunyi bagi setiap huruf, malah perlu juga mahir memecahkan perkataan kepada sukukata dan kemudian mengingati semula sukukata-sukukata yang telah dieja. Hanya kanak-kanak yang telah mempunyai daya ingatan mata dan telinga yang kuat yang boleh melakukan proses ejaan sebegini.

Mendiskriminasi antara huruf-huruf di dalam abjad dan mengingati semua nama-nama bagi setiap huruf adalah tugas yang sukar dilakukan oleh kanak-kanak kecil. Ini adalah kerana abjad itu ide yang abstrak yang tidak mewakili apa-apa perkara yang konkrit. Apa itu A dan B? Apa beza antara A dan B? Kanak-kanak kecil hanya faham perkara-perkara yang konkrit iaitu apa yang boleh dipegang, diketuk, dilihat atau dirasa. Pendidik lama cuba mengatasi masalah abstrak ini dengan cara mewakili satu benda konkrit kepada setiap huruf. Contohnya A untuk ayam, B untuk bola. Namun cara begini akan mengelirukan kanak-kanak kemudian hari apabila A juga mewakili ayah dan perkataan-perkataan lain.

³Terminologi bagi daerah Utara. Juga disebut “memukul” bagi daerah Pantai Timur. Merujuk kepada satu teknik membaca iaitu menyebut kombinasi huruf dan kemudiannya bunyinya sukukata demi sukukata. Cara mengeja begini hanya sesuai digunakan bagi perkataan yang tidak memerlukan “blending”. Ianya sesuai bagi Bahasa Malaysia, tetapi tidak sesuai bagi Bahasa Inggeris kerana bunyi konsonan Bahasa Inggeris bagi satu-satu sukukata berubah-ubah bergantung kepada sukukata yang berikutan. Definisi bagi teknik ini tiada dalam karya barat. Teknik yang terdekat dengannya di Barat adalah teknik memperkenalkan bunyi konsonan mengikut kaedah Montessori, iaitu di dalam kaedah Montessori, nama huruf tidak disebut tetapi konsonan yang dibentuk oleh huruf tersebut.

Oleh kerana terdapat langkah pembelajaran yang lama daripada permulaan mengenal semua abjad kepada langkah membaca untuk mendapatkan makna, kanak-kanak yang kurang matang dan kurang sabar mudah untuk patah hati dan hilang minat terhadap aktiviti membaca. Faktor ini penting terutamanya bagi kanak-kanak yang kurang cerdas kerana tempoh yang terlalu lama diperlukan sebelum kanak-kanak dapat mengalami perasaan “pencapaian”⁴ di dalam membaca.

Faktor-faktor pra keperluan yang banyak menyebabkan ramai pendidik tradisional memegang kepercayaan bahawa kanak-kanak memerlukan sekurang-kurangnya pencapaian umur mental enam tahun sebelum mereka boleh mula diajar membaca. (Morphett & Washburne, di dalam Heilman, 1990 m.s. 82; Morris, 1959 di dalam Chall, 1994. M.s. 158) Sebaliknya, terdapat pendidik dari pendekatan lain yang mencadangkan kesediaan membaca pada umur yang lebih muda, iaitu dua atau tiga tahun. Ini adalah kerana pendekatan yang lain tidak memerlukan kematangan dan kesediaan mental yang begitu tinggi. (Morris, m.s. 159)

Kaedah Fonetik Sukukata

Kaedah Fonetik Sukukata telah diperkenalkan oleh beberapa pihak di dalam mengajar bacaan awal Bahasa Malaysia:

Secara amnya, kanak-kanak terus diperkenalkan kepada bunyian sukukata seperti “ba , bi, bu” Oleh kerana Bahasa Malaysia mempunyai banyak perkataan yang terbahagi kepada sukukata tersendiri yang tidak menggunakan “blending”, ramai pendidik menyarankan penggunaan kaedah fonetik sukukata untuk mengajar membaca di peringkat awal. (Isahak, 1979; Nooraihan, 1984; Nik Eliani, 1997.)

Perbezaan yang paling ketara antara kaedah ini dengan kaedah ABC adalah kaedah ini dengan sengaja tidak memperkenalkan nama bagi huruf-huruf di dalam abjad. Ini adalah untuk mengelakkan kekeliruan bagi kanak-kanak, contohnya huruf I bunyinya “i”; sebaliknya huruf E bunyinya “e”.

Isahak Haron: Beliau telah memperkenalkan kaedah “Gabungan Bunyi Kata” pada tahun 1979. Dengan kerjasama Jabatan Pendidikan Negeri Terengganu, kaedah itu dijalankan secara rintis di beberapa sekolah. Guru-guru yang terlibat menyatakan lebih berminat menggunakan kaedah tersebut berbanding dengan kaedah Abjad.

Nooraihan Ali: Beliau telah memperkenalkan “Kaedah Terus Membaca” pada tahun 1965 dengan mengubahsuaikan kaedah membaca yang digunakan di Filipina untuk bahasa Tagalog⁵. Kaedah ini telah diiktiraf berkesan oleh University of Phillipines pada tahun 1966 dan The Phillipine Women’s University pada tahun 1984. Beliau telah mempraktikkannya secara berkesan dengan kanak-kanak di tadika kepunyaan beliau. Pada tahun 1983, kaedah ini telah mendapat pengiktirafan dari Menteri Pendidikan, Datuk Dr. Sulaiman Haji Daud dan dikenali sebagai Kaedah Raihan. (Sulaiman, 1983 di dalam Nooraihan, 1984.)

⁴ Perasaan pencapaian di dalam membaca adalah perasaan yang di alami oleh kanak-kanak sebaik sahaja dia dapat mamahami “decode” makna dari perkataan bertulis. Perasaan begini selalunya diikuti dengan minat membaca yang membara dimana kanak-kanak akan membaca apa saja yang dilihatnya.

⁵ Bahasa Tagalog juga mempunyai sifat-sifat yang hampir serupa dengan Bahasa Malaysia, iaitu pembahagian sukukata yang diskrit tanpa “blending”, sistem ejaan yang fonetik, kekerapan sukukata mudah (CV, CVC)

Kaedah Montessori: Kaedah ini memperkenalkan huruf sebelum perkataan. Walau bagaimana pun, nama huruf tidak diperkenalkan, sebaliknya hanya bunyian yang diwakili oleh huruf tersebut. Konsonan tidak diperkenalkan bersendirian, tetapi disambung oleh vowel menjadi sukukata terbuka (seperti “ba”, “bi”, “bu”.⁶ Montessori menekankan kaitan antara deria sentuhan ke atas bentuk huruf dan bunyi huruf tersebut[bukan nama huruf tersebut](Auckerman, 1984 p.476) Kaedah ini digunakan oleh beberapa tadika di Malaysia yang mengambil pendekatan keseluruhan Montessori.

Nik Eliani Nik Nawi : Beliau dan suami memperkenalkan kaedah ini melalui buku Siri Cepat Membaca: Bacalah Anakku Siri 1-8. Kanak-kanak diperkenalkan kepada perkataan yang mempunyai ejaan mudah, iaitu sukukata terbuka. Melalui perkataan-perkataan yang dikawal, kanak-kanak diperkenalkan kepada sukukata-sukukata yang meningkat dari segi tahap kesukaran mengeja dan tahap frekuensi sukukata di dalam bahasa harian. Kanak-kanak tidak diajar mengeja atau pun menyebut nama huruf, sebaliknya diajar bunyi kepada huruf-huruf tersebut.

Penilaian Kaedah Fonetik Sukukata

Dikaji dari struktur ejaan Bahasa Malaysia dan dari perspektif pedagogi, kaedah fonetik sukukata lebih berkesan berbanding dengan kaedah tradisional iaitu kaedah ABC.

Oleh kerana kanak-kanak hanya belajar bunyi yang diwakili oleh huruf dan kombinasi huruf, mereka tidak dikelirukan oleh nama-nama bagi huruf tersebut. Inilah perbezaan utama dengan kaedah ABC di mana kanak-kanak perlu mempelajari dua konsep berbeza yang mengelirukan, iaitu nama dan bunyi bagi setiap huruf. Perbezaan inilah yang memberi kesan berbeza kepada kadar penguasaan membaca antara kedua kaedah tersebut.

Apabila kanak-kanak diajar membatang terus bunyi sukukata tanpa mengeja, mereka terus memperolehi kelancaran membaca sebaik sahaja mereka belajar menggabung sukukata. Kanak-kanak yang diajar membaca secara fonetik sukukata tidak mempunyai masalah kelancaran membaca.

Langkah yang agak cepat antara permulaan sukukata diperkenalkan kepada bacaan yang bermakna dapat memberi perasaan “pencapaian” atau kepuasan kepada pembaca dari peringkat awal lagi. Ini akan menambahkan minat membaca yang akan menggalakkan kanak-kanak terus berusaha dengan sendiri.

Pengalaman penulis mengajar membaca peringkat awal kepada sekumpulan dewasa orang Asli Mahmeri mendapati bahawa pembaca yang diperkenalkan terus kepada bunyian sukukata lebih cepat membaca perkataan yang ditayangkan, dan mereka mengenal⁷ lebih banyak perkataan berbanding dengan pembaca yang telah diajar mengeja secara ABC. Ini adalah kerana pengeja terlalu tekun memerhatikan setiap

⁶ Kaedah ini diperkenalkan oleh Maria Montessori untuk belajar membaca awal bagi Bahasa Itali. Ianya terpaksa diubahsuai untuk Bahasa Inggeris disebabkan oleh perubahan bunyi sukukata berubah mengikut sukukata selanjutnya. Kaedah ini tidak perlu pengubahsuaian untuk Bahasa Malaysia.

⁷ Kumpulan yang belajar hanya melalui fonetik sukukata dapat membaca lebih banyak perkataan-perkataan mudah dari tulisan kecil di suratkhbar selepas beberapa sesi belajar sedangkan kumpulan yang sebelum itu telah pernah belajar membaca secara ABC dan juga kemudiannya mengikuti sesi pelajaran yang sama tidak yakin untuk mencuba membaca tulisan di suratkhbar .

huruf satu persatu di dalam proses mengeja sehingga tidak mampu melihat keseluruhan perkataan dengan cepat.

Fonetik sukukata juga mempunyai kekuatan yang sama dengan kaedah ABC di dalam faktor sistematik. Jika dibandingkan dengan kaedah hafalkata, semua kaedah fonetik lebih membantu kanak-kanak untuk jangkamasa panjang kerana kemahiran yang diajar boleh digunakan oleh pembaca untuk membaca perkataan baru yang belum pernah dijumpainya. Ini akan dibincangkan lagi di dalam penilaian kaedah hafalkata.

Kaedah Hafalkata/ Pandang Sebut (Whole Word)

Kaedah hafalkata berkait rapat dengan pendekatan atau falsafah “whole language” iaitu Pendekatan Bahasa Menyeluruh. Pendekatan ini mempercayai bahawa bahasa bertulis adalah sebahagian dari bahasa secara amnya. Maka, kanak-kanak seharusnya belajar bahasa bertulis sama seperti mereka mempelajari bahasa lisan, iaitu secara menyeluruh tanpa ada latihan fonetik yang rigid atau formal.

Kaedah hafalkata tidak begitu tersebar digunakan untuk pengajaran bacaan awal Bahasa Malaysia. Terdapat juga rekod penggunaan di beberapa tempat di Malaysia. Francois Tadika Nury yang ditubuhkan oleh Datin Dr. Noorlaily menggunakan kaedah hafalkata mengambil konsep hafalan yang dipelopori oleh Glenn Doman. Kanak-kanak didedahkan kepada kad imbasan setiap hari di mana mereka akan menghafal jumlah perkataan yang bertambah sehingga mereka meningkat kepada membaca buku. (Munsifah, 1992.) Antara tadika lain yang mempraktikkan kaedah yang sama adalah Tadika IPDA, Kedah (Che Su, 1994); dan Tadika Hidayah, Damansara Heights (Kalsum, 1992)

Kaedah ini digunakan secara meluas untuk bacaan awal Bahasa Inggeris di Malaysia, walaupun mungkin ia digunakan secara tidak sengaja. Di dalam pengajaran pembacaan Bahasa Inggeris, tidak dikhaskan di dalam sukatan pelajaran peruntukan untuk mengajar sistem ejaan bagi Bahasa Inggeris. Ini adalah kerana Bahasa Inggeris biasanya diperkenalkan kemudian dari pembacaan di dalam Bahasa Malaysia. Andaian yang dibuat adalah pelajar telah kenal dengan abjad dan bunyi-bunyian huruf di dalam Bahasa Malaysia, maka mereka akan memindahkan kemahiran tersebut di dalam mempelajari Bahasa Inggeris. Pada hakikatnya, terdapat juga perbezaan di dalam sistem ejaan Bahasa Inggeris, namun kanak-kanak Malaysia dengan mudah telah menguasai pembacaan di dalam Bahasa Inggeris tanpa pelajaran fonetik. Kemungkinan besar, kanak-kanak tersebut telah mempelajari sistem ejaan Bahasa Inggeris secara hafalkata. Bagi kanak-kanak yang belajar membaca di dalam Bahasa Inggeris di tadika sebelum menguasai bacaan di dalam Bahasa Malaysia, kaedah yang mereka gunakan adalah kaedah hafalkata.

Kekuatan Kaedah Hafalkata

Kaedah ini mempunyai daya tarikan yang tinggi kerana ia tidak memerlukan kematangan umur untuk kesediaan membaca. Kanak-kanak serendah 18 bulan pernah direkodkan berjaya belajar membaca beberapa perkataan melalui kaedah ini.

Antara kekuatan yang lain adalah anak-kanak dapat menikmati keseronokan membaca pada peringkat awal lagi. Dari hafalan pertama, kanak-kanak sudah dapat mengalami

perasaan pencapaian. Ini akan membuat kanak-kanak yakin diri dan terus minat membaca.

Kelemahan Kaedah Hafalkata

Terdapat satu kelemahan yang amat ketara bagi kaedah ini iaitu pemindahan kemahiran yang terhad. Oleh kerana kanak-kanak menghafal perkataan secara assosiasi dan bukan peraturan fonetik, mereka tidak mempunyai kemahiran untuk cuba membaca perkataan-perkataan baru yang belum diperkenalkan. Contohnya kanak-kanak yang telah kenal perkataan buka dan bata, masih tidak boleh membaca perkataan "bata" jika belum diperkenalkan. Untuk mahir membaca, seseorang kanak-kanak perlu menghafal banyak perkataan. Menurut kajian Freebody & Bryne, (1988) yang dicatat di dalam Chall, (1996,) kaedah hafalkata memberi kekuatan bagi kanak-kanak di peringkat awal membaca, tetapi jika tidak diperkuatkan dengan pengajaran fonetik, akan menyebabkan kanak-kanak ketinggalan di dalam pembacaan.

Kelemahan yang lain adalah jika ia dikaitkan dengan teknik imbasan yang cepat membosankan kanak-kanak. Teknik imbasan hanya boleh digunakan untuk memperkenalkan kumpulan perkataan asas sahaja dan selepas itu ia akan menjadi amat menjemukan bagi kanak-kanak. Untuk mengukuhkan penambahan perkataan, pendidik perlu menggunakan teknik-teknik lain yang lebih kreatif. Ini memerlukan penglibatan dan komitmen yang tinggi bagi pihak pendidik, nisbah pelajar pendidik yang rendah, juga perbelanjaan yang lebih.

Penulis tidak menyarankan penggunaan Pendekatan Bahasa Menyeluruh sepenuhnya bagi sekolah-sekolah di Malaysia memandangkan falsafahnya yang agak fleksibel dan mungkin dianggap kabur. Ianya tidak sesuai dengan budaya Malaysia yang agak kurang kreatif. Keperluan kos yang tinggi juga kurang sesuai dengan kewangan kita yang terhad.

Namun falsafah mengajar pembacaan di dalam konteks yang bermakna boleh diterimapakai sekadar yang mampu. Guru-guru boleh menggunakan nama kanak-kanak dan penggunaan pembacaan untuk kehidupan seharian. Antaranya adalah membina jadual waktu, membuat surat-surat pendek, menggalakkan kanak-kanak menulis mengenai pengalaman dan perasaan mereka. Guru juga boleh menggunakan masa kelas untuk membuat buku cerita peribadi. Kanak-kanak boleh dibantu untuk membina cerita sendiri, dan mengilustrasi buku-buku buatan sendiri. Buku-buku ini boleh dijadikan bacaan bagi kanak-kanak yang lain.

Kaedah hafalkata itu sendiri amat sesuai sekali bagi ibu bapa yang berminat dan juga tadika persendirian. Kanak-kanak boleh didedahkan kepada bahasa bertulis dari peringkat yang awal lagi. Budaya ilmu dan membaca boleh diterapkan secara harian dan kanak-kanak akan boleh membaca secara tidak langsung melalui aktiviti-aktiviti bercorak Bahasa Menyeluruh.

Contohnya, barang permainan anak-anak dilabelkan dengan nama mereka. Terdapat tampalan nama bagi setiap perabot dan mainan. Kanak-kanak juga dibiasakan dengan menulis dan menerima surat walaupun mereka masih belum boleh membaca. "Surat" tersebut mungkin mengandungi lukisan atau cakaran sahaja, tetapi kanak-kanak telah didedahkan kepada konsep komunikasi bertulis.

Aktiviti juga boleh bersandarkan kepada komunikasi bertulis. Kanak-kanak mungkin diberikan satu perkataan bertulis yang menyatakan hadiah yang mereka menangi (samada gula-gula atau biskut), juga menu untuk minum pagi. Pendedahan bermakna begini akan membentuk kanak-kanak yang mahir dan cekap di dalam komunikasi bertulis.

RUMUSAN DAN SARANAN

Secara ringkas, rumusan yang boleh dibuat adalah:

1. Lupakan kaedah ABC kerana ia kurang berkesan dan mungkin menjadi faktor penghalang kepada minat membaca.
2. Mulakan pengajaran awal membaca melalui kaedah hafalkata untuk peringkat permulaan
3. Pengajaran disulam dengan kaedah fonetik sukukata

Kenapa Perubahan Masih Tidak Meluas?

Secara teori, kombinasi kaedah hafalkata dan fonetik sukukata telah pun dikenalpasti sangat sesuai untuk pengajaran membaca bagi Bahasa Malaysia. Namun secara praktiknya, kenapakah ia masih belum digunakan secara meluas di tadika atau sekolah di Malaysia?

Penulis berpendapat terhadapnya penyebaran ini adalah kerana pengajaran membaca banyak dijalankan di peringkat tadika kerajaan dan sekolah rendah yang melibatkan dasar pendidikan nasional. Sebarang perubahan perlu dibuat secara dasar dan tidak mampu untuk dilakukan oleh guru-guru individu atau ibu-bapa.

Untuk tujuan perbandingan, kita boleh melihat perkembangan kaedah baru bagi pembacaan Al Quran di Malaysia. Kaedah Iqra, yang selari dengan kaedah fonetik sukukata, telah dipinjam dari Indonesia dan diusahakan oleh pengajar-pengajar persendirian menggantikan pengajar Quran tradisional. Kaedah ini telah tersebar dengan meluas dalam tempoh beberapa tahun sahaja selepas ia diperkenalkan. Ini mungkin kerana pengajaran bacaan Al Quran dianjurkan oleh pihak swasta dan tidak melibatkan dasar nasional. Di dalam kaedah pembelajaran AlQuran, ibubapa boleh membuat pemilihan, maka ramai yang memilih kaedah fonetik ini.

Untuk membawa kepada perubahan kepada kaedah pengajaran membaca bagi Bahasa Malaysia, pihak kerajaan perlulah membuat perubahan dasar. Cara pengajaran di peringkat Tabika KEMAS, Tabika perpaduan, tadika-tadika swasta, juga di pra sekolah dan sekolah perlu diubah. Perubahan tidak boleh dibawa hanya melalui satu kursus, tetapi perlu melibatkan guru-guru di dalam siri kursus yang akan merangkumi penyediaan bahan pengajaran, latihan praktikal, lawatan lanjutan ke sekolah, juga program sekolah-sekolah rintis. Perubahan silabus serta latihan guru-guru juga perlu dijalankan di peringkat tadika. Persediaan buku-buku teks dan buku bacaan tambahan juga perlu dilancarkan bersama sebagai sokongan kepada kaedah ini.

Latihan amali amat penting bagi memulakan satu-satu kaedah yang baru. Seorang guru pernah menyatakan yang mereka memang telah pernah diajar mengenai kaedah-kaedah yang berbeza semasa di maktab perguruan, tetapi semuanya disebut secara sepintas lalu sahaja di dalam kuliah. Dia hanya dapat memahami tentang perbezaan-perbezaan setelah diberi peluang memerhatikan demonstrasi dan mencuba sendiri kaedah yang lain. Bagi guru yang tidak berpeluang melihat contoh pelaksanaan dan mencuba, model pengajaran yang ada hanyalah kaedah yang diwarisi sejak dia sendiri belajar membaca iaitu kaedah ABC.

Horace Mann mengkritik kaedah ABC dan menjelang 1880an, kaedah ini telah ditinggalkan di Barat. Atan Long juga telah mengkritik kaedah ABC pada tahun 1986 dan mencadangkan kita menggunakan pendekatan dan kaedah lain yang lebih sesuai. Agaknya pada tahun bilakah kita akan dapat meninggalkan kaedah ini dan mencuba kaedah lain?

Rujukan

Atan Long(1986.) "The Importance of Reading to National development" ucapan peresmian semasa *Seminar On Reading and National Development*. ISIS , pada 29 hb April, 1986.

Auckerman, R.C. (1984.) *Approaches to beginning reading*. Singapore: John Wiley & Sons.

Chall, J.S. (1996.) 3rd edition. *Learning to read: The great debate*. New York: Harcourt Brace College Publishers.

Che Su Mustaffa. (1984.) Temubual peribadi. Tadika Institut Perguruan Darul Aman, Bandar Darulaman, 5 April, 1994.

Heilman, A.W., Blair, T.R. & Rupley W.H. (1990). *Principles and practices of teaching reading*. Singapore: Maxwell Macmillan.

Isahak Haron. (1979.) *Beberapa kaedah mengajar murid-murid membaca Bahasa Malaysia di peringkat awal*. Kertaskerja dibentangkan di KOMPEN IV, Persatuan Suluh Budiman, Kuantan.

Kalsum Abdullah. (1993.) Temubual peribadi. Tadika Hidayah, Damansara Heights, 23 Jun, 1993.

Khamis Maarof. (1984.) *Satu perubahan untuk mengukur kebolehan membaca murid-murid di peringkat darjah 2*. Dissertasi sarjana (M.ed.) Fakulti Pedidikan, Universiti Malaya.

Munsifah Abdul Latiff. 1992. Temubual peribadi. Tadika Nury, Subang Jaya, 2 Mei, 1992.

Nik Eliani Nik Nawi & Othman Ahmad. (1997.) *Siri membaca cepat: Bacalah anakku*. Kota Bharu: ONE-Stop Language & Computer Consultancy.

Nooraihan Ali. (1984.) *Terus membaca*. Kuala Lumpur: Taman Pendidikan Raihan.

Zaidah Osman. (1978.) *Satu kajian mengenai kemahiran asas bacaan murid darjah dua dari segi huruf, sukukata, gabungan bunyi sukukata*. Dissertasi sarjana(M. Ed.) Fakulti Pendidikan, Universiti Malaya.